

Bibliografická příloha / Bibliography

BARCIAK, Antoni: *Regesty listin uložených v Horním Slezsku. Svazek III = Regesty dokumentów przechowywanych na Górnym Śląsku. Tom III, (1451–1475) / zpracoval kolektiv autorů pod vedením Antoniho Barciaka a Karla Müllera. Opava: Zemský archiv v Opavě; Opole: Archiwum Państwowe w Opolu; Katowice: Archiwum Państwowe w Katowicach, 2017, 175 s.*

ISBN 978-83-63031-02-2 (Zemský archiv v Opavě)
ISBN 978-83-949449-0-2 (Archiwum Państwowe v Katowicach)

První svazek, který vyšel v roce 2004, obsahoval dokumenty do roku 1400, druhý svazek zahrnoval léta 1401–1450 a byl vydán v roce 2011. Třetí díl publikace obsahuje registry dokumentů z let 1451–1475 a 47 dodatečně zjištěných listin z předchozího období. Největší počet pochází ze Státního archivu v Opolí. Dále je z polské strany zastoupen Státní archiv v Katovicích i s pobočkami. Českou stranu zastupuje zemský archiv v Opavě a Okresní archivy v Karvině a Opavě. Jednotlivosti pocházejí z Okresních archivů v Bruntále, Jeseníku a Novém Jičíně.

DOKOUPIL, Lumír: *140 let Matice opavské: vybrané kapitoly z dějin české národnostní emancipace ve Slezsku / Lumír Dokoupil, Ondřej Haničák, Zdeněk Jirásek, Jaromíra Knapíková, Vlastimil Kočvara, Andrea Pokludová, Jiří Šil, Olga Šrajetrová. Opava: Matice slezská: Slezské zemské muzeum, 2017, 163 s.*

ISBN 978-80-86887-24-1 (Matice slezská);

ISBN 978-80-87789-48-3 (Slezské zemské muzeum)

Kolektivní monografii sestavili Ondřej Haničák a Ondřej Kolář. Byla vydána u příležitosti 140. výročí matiční činnosti ve Slezsku a vychází z příspěvků workshopu, kterým v únoru 2017 vyvrcholila výstava „Matice opavská a spolkový život ve Slezsku“ konaná v Historické výstavní budově Slezského zemského muzea v Opavě (21. 9. 2016 – 24. 2. 2017). Jednotlivé kapitoly autorů z regionálních akademických, muzejních a archivních pracovišť osvětlují společenský a ideový kontext matiční činnosti v klíčových periodách existence spolku, blíže představují klíčové osobnosti jeho dějin, analyzují osvětovou a podnikatelskou činnost spolku, jeho podíl na rozvoji regionální kinematografie či souvztažnou pramenou základnu, deponovanou v muzejních sbírkách. Nechybí také stař pamětníka, který stál u znovuoobnovení činnosti spolku v roce 1968 a v období po sametové revoluci.

HANIČÁKOVÁ, Markéta: *Arnošt Rychlý a Opava: město a jeho hudební skladatel = Arnošt Rychlý and Opava: a city and its music composer / Markéta Haničáková, Ondřej Haničák. Opava: Magistrát města Opavy: Slezské zemské muzeum, 2017, 226 s. ISBN 978-80-87789-40-7*

Život Arnošta Rychlého byl úzce spojen s městem Opavou. Narodil se roku 1901 jako třetí a nejmladší dítě do rodiny opavského obchodníka Ernsta Richlého. V Opavě vystudoval učitelský ústav, v rámci své učitelské praxe postupně působil ve dvacátých letech na školách v českém Slezsku, kde mj. organizoval a řídil pěvecké sbory. Skladatelská tvorba Arnošta Rychlého byla orientovaná na písňovou a sborovou tvorbu. Vedle toho však Rychlý zhudebnil tvorbu Petra Bezruče formou sólových písní, sborových písní a melodramů. Po druhé světové válce se výrazně podílel na obnově kulturního a společenského života v regionu. Kniha je doprovodným katalogem výstavy Arnošt Rychlý. Hudební skladatel a jeho město (vernisáž výstavy 7.4.2017).

HAVRLANT, Petr: *Proměny zámeckého parku v Hradci nad Moravicí v letech 1778–1945 / Petr Havrlant, Jiří Jung, Romana Rosová. Opava: Národní památkový ústav, územní památková správa v Kroměříži, 2017, 204 s.*

ISBN 978-80-906899-3-0

Publikace je věnována založení a proměně zámeckého parku v Hradci nad Moravicí v letech 1778–1945, jeho tvůrcům, zahraničním inspiračním zdrojům a dochovaným i nedochovaným stavbám na jeho území. Úvodní kapitola mapuje bohatou historii knížat Lichnovských, hlavní část publikace pak obsahuje historický místopis parku. Představuje unikátní soubor pamětních kamenů, které se na jeho území nacházejí a vypočítává osobnosti, po nichž byla pamětní místa, vyhlídky i parkové cesty v minulosti pojmenovány. Samostatné kapitoly jsou věnovány dnes již neexistující zámecké oranžérii, dále stávajícím novogotickým konírnám s kočárovnou i vodárenské věži. Hospodářská činnost na hradeckém panství kryla náklady na provoz rodového sídla, ale i na údržbu parku, početných cest, chodníků, pěšin a mostů. Ke klíčovému odvětvím patřilo lesní hospodářství a v 19. století velmi úspěšný chov ovcí. Závěrečná kapitola knihy je věnována zámeckému zahradnictví, ovocnému sadu a výsadbám v bezprostřední blízkosti zámeckých budov.

JEŽ, Radim: *Dům, palác a zámek v hmotné kultuře Slezska = Dom, palac i zamek w kulturze materialnej Śląska* / Radim Jež, David Pindur et al. Český Těšín: Muzeum Těšínska, p.o., 2018, 607 s.

ISBN 978-80-86696-47-8. Monografické číslo seriálu: Těšínský muzejní sborník 6 (2018)

ISSN 1733-9820

Kolektivní monografie je již šestým svazkem Těšínského muzejního sborníku. Na jeho přípravě se podílela řada odborníků paměťových institucí z České a Polské republiky. Na více než 600 stranách představují ve 29 příspěvcích nové poznatky k problematice stavebně historického vývoje jednotlivých sídel, jejich hmotného vybavení a vůbec kultury bydlení od středověku do poloviny 20. století. Tyto referáty byly předneseny v rámci dvoudenní mezinárodní vědecké konference, která se konala loni, rovněž jako součást zmíněného projektu. Částečně souběžný anglický a polský text doplňuje více než 200 vyobrazení.

JIRÁSKO, František: *Reformace a rekatolizace ve Slezsku a Kladsku v 16. – 18. století*. Liberec: Bor, 2018, 145 s.

ISBN 978-80-87607-76-3

Autor, regionální historik s hlubokými znalostmi dějin širšího regionu, v knize shrnuje několik desetiletí studia tematiky reformace a následné rekatolizace ve Slezsku (včetně specifického Kladska), které bylo přímou součástí zemí Koruny české, a jehož dějiny se i po ztrátě většiny jeho území ve prospěch Pruska úzce proplétaly s událostmi v českých zemích. Knižka zachycuje období orámované husitstvím a třemi slezskými válkami a v rámci něho vývoj reformace katolické církve i návratu jejího postavení po válce třicetileté. Zvláště oblíbeným tématem autora jsou tzv. kostely míru a kostely milosti, jejichž stavba byla protestantům povolena za přesně určených podmínek.

MYŠKA, Milan: *Vzpomínání, aneb, „Tri dni ma naháňali, eště ma nědostali...“*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2018, 167 s. (Pro memoria; svazek 1.)

ISBN 978-80-7464-982-0

Z pozůstalosti vydané vzpomínky významného historika hospodářských a sociálních dějin zachycují jeho dětství, studentská léta, práci na vysokých školách připravujících učitele na Ostravsku i počátek normalizace, spojený s jeho nuceným odchodem z pracoviště. Po cenzuře let 1972–1982, kdy marně hledal uplatnění v oboru, podávají svědectví o období, kdy se stal „muzejníkem proti své vůli“ a také objektem zvýšeného zájmu Státní bezpečnosti, ale posléze též o jeho návratu na vysokou školu po Listopadu 1989. Závěr představuje několik živých obrazů z jeho života. Součástí vzpomínek jsou původní dokumenty a obrazová příloha.

TOMÁŠOVÁ, Veronika: *Evangelci na Těšínsku v tolerančním období (1781–1861)*. Český Těšín: Slezská církev evangelická a.v., 2018, 332 s.

ISBN 978-80-87340-03-5

Krásná publikace s bohatým obrazovým doprovodem zachycuje život evangelíků na Těšínsku v letech 1781–1861. Kniha popisuje nejen zakládání nových sborů a církevní správu, ale věnuje se také náboženskému životu, evangelickému školství a výchově dětí. Sleduje rovněž zapojení evangelíků z Těšínska do politického dění v bouřlivém revolučním roce 1848 a jejich společenské aktivity, kterými zasáhli do složitých národnostních poměrů na Těšínsku. Všímá si životních osudů pastorů a dalších významných osobností, neopomíjí však ani prosté věřící.

TVRDÁ, Eva: *Města v Českém Slezsku: 100 let novodobého Českého Slezska 1918–2018*. Ostrava: Littera Silesia, 2018, 57 s.

ISBN 978-80-905450-5-2

Města vyznačují genius loci současného Českého Slezska. Autorka v loňském roce navštívila celkem 34 měst, vyfotila je a o každém z nich napsala krátké pojednání. Nyní čtenářům předkládá aktuální svědectví o stavu tohoto regionu po stu letech jeho existence. Většina lidí už o Slezsku slyšela, málokdo ale ví, kde přesně Slezsko leží a jakou má historii. V představách většiny Čechů totiž Morava a Slezsko splývají.

URBÁNKOVÁ, Zuzana: *Sudetské děti*. V Opavě: Centrum multimediální tvorby FPF Slezské univerzity, [2018], 79 s.

ISBN 978-80-906937-2-2

Ve své knižní prvotině zaznamenala Zuzana Urbánková čtyři pozoruhodné lidské osudy. Popisuje v nich životy tzv. sudetských dětí, které jejich rodiče zanechali na prahu II. světové války v ústavu pro hendikepované (tzv. Marianu) v Opavě. Všichni byli německého původu, nevěděli, jak se tam dostali, mnozí neznali své rodiče. Strávili zde téměř celý svůj život, a to přesto, že byli zcela zdraví. Kniha je doprovázena množstvím dobových i nových fotografií. Jejího vydání se dožili dva ze čtyř hlavních protagonistů.

Sestavila Alena Volná